

PATVIRTINTA

Valstybinės teismo medicinos tarnybos
direktorium

2023 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. V-10

VALSTYBINĖS TEISMO MEDICINOS TARNYBOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS 2023–2028 METŲ VEIKSMŲ PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinės teismo medicinos tarnybos korupcijos prevencijos 2023–2028 metų veiksmų plano (toliau – Planas) paskirtis – užtikrinti kryptingą korupcijos prevencijos politikos įgyvendinimą, vykdant nuolatinę, veiksmingą ir nuoseklią korupcijos prevenciją ir kontrolę Valstybinėje teismo medicinos tarnyboje (toliau – VTMT).

2. Planas apima svarbiausias korupcijos prevencijos VTMT nuostatas, tikslus ir uždavinius. Planas orientuota į korupcijos rizikos veiksnių mažinimą ir šalinimą, taip pat korupcijos rizikos veiksnių valdymą.

3. Plane vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ir kituose įstatymuose apibrėžtas sąvokas.

4. Planas parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Korupcijos prevencijos įstatymą, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Ministerija) skaidrumo politiką sveikatos sistemoje, Ministerijos audito rekomendacijas, aplinkos analizę, sociologinių tyrimų rezultatus.

5. Planas įgyvendinamas pagal Plano priede pateiktą Plano įgyvendinimo priemonių planą.

II SKYRIUS KORUPCIJOS APRAIŠKŲ VTMT ANALIZĖ

PIRMASIS SKIRSNIS KORUPCIJOS PREVENCIJOS VTMT PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO 2020–2022 METAIS REZULTATAI

6. VTMT 2015 m. buvo pasirengusi korupcijos prevencijos ir kontrolės 2015-2019 metų programą, kuri patvirtinta 2015 m. gruodžio 28 d. direktoriaus įsakymu Nr. 44-V „Dėl Valstybinės teismo medicinos tarnybos korupcijos prevencijos ir kontrolės 2015-2019 metų programos patvirtinimo“ (toliau – Programa). Programos tikslui - didinti įstaigos veiklos skaidrumą ir užtikrinti veiksmingą antikorpacinę priemonių sistemos veikimą įstaigoje bei pažeidimų prevenciją, įgyvendinimui buvo numatyti 9 uždaviniai¹. Uždaviniai buvo susiję su funkcijomis, numatytomis Korupcijos prevencijos įstatyme. Programos įgyvendinimo priemonių plane laukiamo rezultato vertinimo kriterijai pasiekti, priemonių efektyvumo matavimo rodikliai nebuvo nustatyti.

7. 2020-2022 metais, VTMT įgyvendino Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2020–2022 metų programos, patvirtintos 2020 m. lapkričio 6 d. Lietuvos Respublikos ministro įsakymu Nr. V-2521 „Dėl Šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros

¹ Prieiga internete: https://www.vtmt.lt/media/PDF_bylos/VTMT%20korupcijos%20prevencijos%20ir%20kontroles%202015-2019%20metu%20programa.pdf

sistemoje 2020–2022 metų programos patvirtinimo“ programos įgyvendinimo 2020–2022 m. priemonių planą.

8. Programos įgyvendinimo priemonių plane numatytas priemonės VTMT įgyvendino ir pasiekė uždavinių įgyvendinimo kriterijus:

8.1. Priemonę 1.1.1. „Pasitvirtinti įstaigose ir institucijose pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą“ VTMT įgyvendino ir pasiekė atitikties 1.1 uždavinio įgyvendinimo kriterijų (t.y. įstaigose ir institucijose parengti ir patvirtinti pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašai). 2021 m. vasario 25 d. VMT direktoriaus įsakymu Nr. V-24 „Dėl privačių interesų deklaravimo“ patvirtintas VTMT pareigų, kurias einantys darbuotojai privalo deklaruoti savo privačius interesus, sąrašas;

8.2. Priemonę 1.1.7. „Parengti dovanų, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašą pagal Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacijas“ VTMT įgyvendino ir pasiekė atitikties 1.1. uždavinio įgyvendinimo kriterijų (t.y. įstaigose ir institucijose parengti dovanų, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašai). 2021 m. kovo 31 d. VMT direktoriaus įsakymu Nr. V-43 „Dėl Valstybinės teismo medicinos tarnybos dovanų politikos patvirtinimo“ patvirtinta VTMT dovanų politika;

8.3. Priemonę 2.1.6. „Informacijos apie pacientų teises ir pareigas skelbimas interneto svetainėje“ VTMT įgyvendino ir pasiekė atitikties 2.1 uždavinio įgyvendinimo kriterijų (t. y. didinti įstaigų veiklos viešumą ir atskaitingumą visuomenei). Įstaigos interneto svetainėje yra patalpinta nuoroda į Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainę, kur skelbiamos pacientų teisės ir pareigos²;

8.4. Priemonę 3.1.4. „Mokymų korupcijos prevencijos klausimais vykdymas ir rengiama mokymų dalomoji medžiaga aktualiais korupcijos prevencijos klausimais Ministerijai pavaldžioms įstaigoms ir savivaldybėms pavaldžioms ASPĮ, padedant formuoti korupcijai atsparią aplinką“ VTMT įgyvendino ir pasiekė atitikties 3.1 uždavinio įgyvendinimo kriterijų (t.y. darbuotojų, atsakingų už korupcijos prevenciją, dalyvavimas mokymuose korupcijos prevencijos klausimais 2020 m. – ne mažiau nei 1 vnt., 2021 m. – ne mažiau nei 1 vnt., 2022 m. – ne mažiau nei 1 vnt. ir kasmet organizuojami mokymai korupcijos prevencijos temomis ar užtikrinamas darbuotojų dalyvavimas konferencijose, kuriuose dalyvautų daugiau nei 10 proc. darbuotojų arba nuolat rengiama ir atnaujinama dalomoji medžiaga korupcijos prevencijos klausimais ir elektroniniu paštu išplatinta daugiau kaip 50 proc. darbuotojų).

Už korupcijos prevenciją atsakingi asmenys 2020-2022 metais intensyviai dalyvavo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT), Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau – VTEK), Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Transparency International Lietuvos skyriaus, „Skaidrumo akademijos“ organizuojuose mokymuose, skirtuose įstaigų darbuotojams, atsakingiems už korupcijos prevencijos įgyvendinimą.

2021 metais VTMT darbuotojai taip pat aktyviai dalyvavo STT, VTEK, „Skaidrumo akademijos“ organizuojuose mokymuose šiomis temomis: „Privačių interesų deklaravimas“; „Antikorupcinės aplinkos kūrimas: iššūkiai ir galimybės“; „Lietuvos antikorupcinė aplinka: būklė, tendencijos“; „Korupcijos samprata ir pasireiškimas Lietuvoje. Korupciniai nusikaltimai ir atsakomybė. Korupcijos rizikos sveikatos apsaugoje“; „Dovanų politika“, „Pranešėjų apsauga“ „Naujasis korupcijos prevencijos įstatymas: personalo patikimumo užtikrinimas“. Taip pat 4 darbuotojai kėlė kvalifikaciją viešųjų pirkimų srityje.

2022 metais visi VTMT darbuotojai buvo išsamiai supažindinti su Antikorupcinio elgesio kodeksu, patvirtintu 2022 m. vasario 4 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu

² Prieiga internete, adresu <https://ligoniukasa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/gyventojams-1/pacientu-teises-ir-pazeidimai/pacientu-teisiu-ir-zalos-sveikatai-atlyginimo-istatyme-itvirtintos-pacientu-teises-1>

Nr. V-258 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos antikorupcinio elgesio kodekso patvirtinimo“ ir juo vadovaujasi, taip pat visi darbuotojai buvo supažindinti su Ministerijos parengta metodine medžiaga dėl interesų kontrolės (PowerPoint formatu), pateikta 2022 m. rugsėjo 15 d. raštu Nr. 10-3981 „Dėl korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių įgyvendinimo“. Darbuotojai intensyviai dalyvavo "Skaidrumo akademijos" antikorupcinio švietimo organizuotuose nuotoliniuose mokymuose bei per STT E.mokymo platformą (<https://emokymai.stt.lt>) išklause nuotoliniu būdu mokymus "Dovanų politika", "Interesų konfliktai", "Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos", "Pranešėjų apsauga" temomis.

8.5. Priemonę 4.1.1. „Atlikti savo vykdomų pirkimų stebėseną pagal nurodytus Viešųjų pirkimų tarnybos rekomenduojamus pirkimų vertinimo rodiklius, juos adaptuoti ir ne mažiau kaip keturis rodiklius pavišinti savo interneto svetainėje vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. V-1651 „Dėl pirkimų vykdytojų sveikatos priežiūros sistemoje viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių pavišinimo“ VTMT įgyvendino ir pasiekė atitikties 4.1. uždavinio gyvendinimo kriterijų (t.y. įstaigos interneto svetainėje paskelbti ne mažiau kaip keturi pirkimų vertinimo rodikliai). VTMT interneto svetainėje yra skelbiami penki pirkimų vertinimo rodikliai³.

8.6. Priemonę 4.1.2. „Atlikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. V-1651 „Dėl pirkimų vykdytojų sveikatos priežiūros sistemoje viešųjų pirkimų vertinimo rodiklių pavišinimo“ 1.1.1–1.1.4 papunkčiuose nurodytos užpildytose formose pateiktos informacijos analizę ir išvadas bei siūlymus dėl pirkimų stebėsenos rodiklių tobulinimo, korupcijos prevencijos veiklos skaidrumo didinimo pateikti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui ne rečiau kaip du kartus per kalendorinius metus“ VTMT įgyvendino ir pasiekė atitikties 4.1. uždavinio įgyvendinimo kriterijų (t. y. .2. pateiktos įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui ne mažiau nei dvi išvados bei siūlymai dėl pirkimų stebėsenos rodiklių tobulinimo, korupcijos prevencijos veiklos skaidrumo didinimo: 2020 – 2 vnt., 2021 – 2 vnt., 2022 – 2 vnt.). VTMT darbuotojai, atsakingi už viešųjų pirkimų stebėsenos rodiklių viešinimą, ne mažiau nei du kartus metuose peržiūri viešųjų pirkimų stebėsenos rodiklius, įvertina jų efektyvumą ir apie tai informuoja įstaigos direktorių, tačiau Programos įgyvendinimo priemonių plano laikotarpiu, nebuvo nustatyta poreikio tobulinti viešųjų pirkimų stebėsenos rodiklių. Taip pat įstaigos direktorius yra ne tik nuolat informuojamas apie korupcijos prevencijos veiklos skaidrumo didinimą, bet ir pats aktyviai dalyvauja kuriant korupcijai atsparią aplinką VTMT ir vykdo visas įstaigai pavestas funkcijas bei uždavinius, numatytus Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme.

ANTRASIS SKIRSNIS SOCIOLOGINIŲ TYRIMŲ DUOMENYS

9. Sociologinių tyrimų duomenimis, sveikatos priežiūros sistema vis dar išlieka labiausiai korupcijos paveiktų viešojo sektoriaus sričių. Korupcijos reiškiniai sveikatos priežiūros sistemoje yra vieni iš pavojingiausių socialinių reiškinių, iškreipiantys socialinį teisingumą, didinantys šešėlinę ekonomiką. Bet kokia korupcinė veikla daro ne tik materialinę, bet ir moralinę žalą. Taip yra dėl to, kad pažeidžiami visų šalies gyventojų lygiateisiškumo ir teisingumo principai, atsiranda nepasitikėjimas ir nusivylimas tiek visuomene, tiek pačia valstybe.

10. Korupcijai sveikatos priežiūros sistemoje įvertinti pasitelkiami sociologiniai vertinimo būdai, tačiau tyrimai ne visada atskleidžia ją visais įmanomais aspektais. Todėl sociologiniai tyrimai yra tik vienas iš šaltinių vertinant korupcijos mastą sveikatos priežiūros sistemoje.

³ https://www.vtmt.lt/media/PDF_bylos/VTMT%20viesuju%20pirkimu%20stebesenos%20rodikliai_2023-01-09.pdf

11. Nuo 2001 m. STT inicijuoja visuomenės apklausas – „Lietuvos korupcijos žemėlapis“, kurių tikslas – įvertinti Lietuvos gyventojų, verslininkų ir valstybės tarnautojų požiūrį į korupciją, jos paplitimą, atskleisti minėtų grupių suvokiminę patirtį šioje srityje, nustatyti Lietuvos visuomenės antikorupcinį potencialą.

12. Naujausių tyrimų „Lietuvos korupcijos žemėlapis, 2020“ ir „Lietuvos korupcijos žemėlapis, 2021“ duomenimis⁴ sveikatos apsaugos sektorius išlieka sritimi, kurioje gyventojai dažniausiai susiduria su kyšio prievartavimo ir davimo rizika, taip pat pastaraisiais metais buvo stebimas korupcinės patirties didėjimas. Gyventojai nuomone „labai korumpuota“ vertino Sveikatos apsaugos ministeriją ir jai pavaldžias įstaigas – 35% (2020 buvo 32%).

13. Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2021“ duomenimis, visuomenė sveikatos priežiūros įstaigas vertina kaip tokias, kuriose korupcija paplitusi labiausiai (atsakydami į atvirą klausimą sveikatos priežiūros įstaigas taip įvardijo 49 (2020 – 51 proc.) proc. gyventojų (pirmoji vieta), 36 (2020 – 31 proc.) proc. įmonių vadovų (pirmoji vieta) ir 49 (2020- 47 proc.) proc. valstybės tarnautojų (pirmoji vieta).

14. Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis, 2021“ duomenimis, 10 proc. Lietuvos gyventojų nurodė davę kyšį per pastaruosius 12 mėnesių. Pažymėtina, kad apie 70 proc. šių kyšių duodama sveikatos priežiūros sektoriuje⁵.

15. Pasaulinis korupcijos barometras (angl. Global Corruption Barometer) – tai vienintelis pasaulinio masto tyrimas apie požiūrį į korupciją ir korupcijos patirtį. Pasaulinį korupcijos barometrą pagal visuomenės nuomonės apklausas sudaro tarptautinė nevyriausybinė organizacija „Transparency International“. Tyrimo „Specialus Eurobarometras Nr. 502: korupcija“ duomenimis, didžiausia gyventojų dalis susiduria su kyšininkavimu būtent sveikatos priežiūros įstaigose, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad neteisėti atsiskaitymai šiose įstaigose dažnai susiję ne su medicinos personalo tiesioginiu kyšio reikalavimu, bet su pačių respondentų nuostata, kad reikia papildomai atsiskaityti už suteiktas paslaugas.

16. Smulkiosios korupcijos paplitimą sveikatos apsaugos sektoriuje indikuoja ir tarptautinių tyrimų rezultatai. Tarptautinės organizacijos „Transparency International“ tyrimo „Pasaulinis korupcijos barometras, 2021“ duomenimis⁶ pagal bendrą kyšininkavimo mastą Europos Sąjungoje Lietuva nusileidžia tik Rumunijai, kur kyšius per pastaruosius metus prisipažįsta davęs kas penktas apklaustasis (20 proc.), ir Bulgarijai (19 proc.). Vengrijoje ir Lietuvoje bendrai kyšį ligoninių ar klinikų, teismų, policijos, mokyklų, socialines paslaugas teikiančias ar dokumentus išduodančioms įstaigoms prisipažįsta davę 17 proc. gyventojų, kuomet Europos Sąjungos vidurkis – 7 proc. Remiantis STT duomenimis, smulkiosios korupcijos asmens sveikatos priežiūros įstaigose paplitimas yra pagrindinis rodiklis, lemiantis prastus Lietuvos rezultatus pagal bendrą kyšininkavimo rodiklį gaunant viešąsias paslaugas. Aukščiau minėto tyrimo duomenimis, turime vieną blogiausių rezultatų Europos Sąjungoje dėl kyšininkavimo sveikatos priežiūros įstaigose, nusileidžiame tik Rumunijai (22 proc.) – vos ne kas penktas Lietuvos gyventojas (19 proc.) prisipažįsta, kad per pastaruosius metus sprendė savo sveikatos problemas duodant kyšį. Palyginimui Latvijoje kyšius sveikatos priežiūros įstaigose prisipažįsta davę 10 proc., Estijoje – tik 2 proc. gyventojų.

17. Minėtų tyrimų duomenimis, sveikatos priežiūros sistema metai iš metų tendencingai išlieka viena iš labiausiai korupcijos paveiktų viešojo sektoriaus sričių⁷.

18. Kasmet Sveikatos apsaugos ministerija atlieka šalies gyventojų nuomonės tyrimą dėl sveikatos apsaugos. 2022 metų tyrimo duomenis lyginant su tyrimais atliktais 2021, 2020 metais, pasitiekėjimas Lietuvos sveikatos apsaugos sistema svyruoja tarp vidutinio ir gero, t.y. siekia 3,32

⁴ <https://www.stt.lt/analitine-antikorpucine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>.

⁵ Išsprendus smulkaus kyšininkavimo problemą sveikatos priežiūros įstaigose, bendras kyšininkavimo patirties rezultatas siektų apie 3 proc.

⁶ Prieiga internete: <https://www.transparency.org/en/gcb/eu/european-union-2021>

⁷ Prieiga internete: <https://www.stt.lt/data/public/uploads/2022/02/stt-ataskaita-2021.ppt>.

(2017 m. – 3,45; 2018 m. – 3,42; 2020 m. – 3,21; 2021 m. – 3,01) balo 5 balų skalėje. Kaip parodė 2021 metais atliktas tyrimas, praėjus 2 metams nuo to, kai 2020 m. kovą Lietuvoje prasidėjo Covid-19 pandemija, gyventojų nuomonė apie šalies sveikatos apsaugos sistemą buvo pati prasčiausi per paskutinius 9 metus (nuo 2012 m. rugsėjo, kai ja pasitikėjo 36 proc. apklaustų gyventojų, o nepasitikėjo 17 proc.). Didėjo skaičius manančiųjų, kad korupcijos apraiškų sveikatos apsaugos sistemoje mažėja 37.3 proc. 2021 m. taip manančių buvo kiek daugiau nei penktadalis (23 proc.), kai tuo tarpu 2020 metais taip manančių buvo 26 proc.

19. Tačiau šio tyrimo metu, nei gyventojai, nei valstybės tarnautojai, nei įmonės, įvardindami įstaigas, kurioje korupcijos paplitimas su sveikatos priežiūra susijusiose įstaigose yra didelis, niekada nėra įvardinę VTMT.

TREČIASIS SKIRSNIS KORUPCIJOS PRIELAIDOS VTMT

20. Nacionalinėje baudžiamojoje teisėje kriminalizuojamas asmens bet kokio neteisėto atlygio pažadas, siūlymas ar davimas valstybės politikui, valstybės pareigūnui ar valstybės tarnautojui, taip pat valstybės politiko, valstybės pareigūno ar valstybės tarnautojo tiesioginis ar netiesioginis bet kokio neteisėto atlygio prašymas sau ar kitam asmeniui arba tokio atlygio priėmimas, taip pat ir pasiūlymo ar pažado dėl tokio atlygio už tam tikrų funkcijų vykdymą ar nevykdymą bei už išimtinę padėtį ar palankumą priėmimas, asmens bet kokio neteisėto atlygio pažadas, siūlymas ar davimas bet kuriam asmeniui, kuris teigia galįs daryti įtaką valstybės politikui, valstybės pareigūnui ar valstybės tarnautojo sprendimams, taip pat asmens, kuris teigia galįs daryti įtaką valstybės politikui, valstybės pareigūnui ar valstybės tarnautojo sprendimams, tiesioginis ar netiesioginis bet kokio neteisėto atlygio prašymas arba tokio atlygio priėmimas, arba pasiūlymo ar pažado dėl tokio atlygio priėmimas ir bendrininkavimas darant šioje dalyje nurodytas veikas.

21. Į korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų kategoriją patenka kyšininkavimas, prekyba poveikiu, piktnaudžiavimas, papirkimas ir kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padaromos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ir kitiems asmenims naudos. Prie korupcinio pobūdžio veikų priskiriamos ir veikos, kuriomis siekiama nuslėpti korupcines veikas. Už korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymą atsako ne tik valstybės tarnautojai, bet ir fiziniai bei juridiniai asmenys.

22. VTMT yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos asmens sveikatos priežiūros biudžetinė įstaiga, kurios paskirtis — teikti kokybiškas teismo medicinos paslaugas, atliekant teismo medicinos ekspertizes ir tyrimus pagal teismų, prokuratūros ar ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnų pavedimus, kitų fizinių ir juridinių asmenų prašymus, diegiant naujus tyrimo metodus ekspertinėje praktikoje, vykdant mokslo tiriamąją, taikomąją ir metodinę veiklą teismo medicinos srityje, užtikrinant savo srities teismo ekspertu rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą, organizuojant jų kvalifikacijos teikimą bei dalyvaujant rengiant teismo medicinos gydytojus.

23. Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymo (toliau – TEĮ) 22 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad teismo ekspertizės įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM) tvirtina teismo ekspertizių atlikimo toje įstaigoje nuostatus. Teismo ekspertizių darymo Valstybinėje teismo medicinos tarnyboje nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. V-73, VIII skyrius reglamentuoja teismo ekspertizių apmokėjimą. VTMT atliekamos teismo ekspertizės yra nemokamos, išskyrus teismo ekspertizes, atliekamas civilinio proceso ir administracinių bylų teisenos tvarka ar VTMT atliekamus ekspertinius tyrimus pagal fizinių ar juridinių asmenų, kitų organizacijų ar jų padalinių prašymus. VTMT atliekamų teismo ekspertizių kainos skaičiuojamos ir už atliktas teismo ekspertizes sumokama teisės aktų nustatyta tvarka.

24. TEI 23 straipsnio 1 dalies 5 punkte numatyta, kad teismo ekspertizės įstaigos atlieka ekspertinius tyrimus fizinių ar juridinių asmenų prašymu, šiais atvejais fiziniai ar juridiniai asmenys už atliktus ekspertinius tyrimus apmoka teismo ekspertizės įstaigai pagal įkainius, kurių apskaičiavimo tvarką nustato SAM. Mokamų paslaugų kainos nustatomos pagal Valstybinės teismo medicinos tarnybos atliekamų ekspertinių tyrimų pagal fizinių ar juridinių asmenų, kitų organizacijų ar jų padalinių prašymus įkainių apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015-12-10 įsakymu Nr.V-1434. VTMT direktoriaus 2017-10-24 įsakymu Nr.V-79 (su papildymais ir pakeitimais) patvirtinti ekspertinių tyrimų ir kitų paslaugų įkainiai. Įkainiai apskaičiuoti pagal Valstybinės teismo medicinos tarnybos atliekamų ekspertinių tyrimų pagal fizinių ar juridinių asmenų, kitų organizacijų ar jų padalinių prašymus įkainių apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2015-12-10 įsakymu Nr.V-1434. VTMT direktoriaus 2017-10-24 įsakymu Nr.V-79 patvirtinti ekspertinių tyrimų ir kitų paslaugų įkainiai, kurie skelbiami viešai VTMT interneto svetainėje bei informaciniuose stenduose VTMT padaliniuose, taip pat 2019-11-13 įsakymu Nr.KV-7 patvirtinta vadybos sistemos procedūra (PR-3) „Užsakymų, pasiūlymų ir sutarčių analizės valdymas“. Mokamų paslaugų teikimas įforminamas sutartimis, užsakovų prašymais, sąskaitomis-faktūromis, už mokamų paslaugų teikimą atsakingi paslaugas teikiantys darbuotojai, už apmokėjimą atsakingi paslaugas gaunantys užsakovai.

25. Transporto priemones vairuojančių ir kitų asmenų neblaivumo ar apsvaigimo nustatymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 452, reglamentuoja, kad esant policijos, ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūros, teismo ar iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų išlaikomų darbdavių siuntimui, valstybės asmens sveikatos priežiūros biudžetinės įstaigos kito asmens medicininę apžiūrą atlieka neatlygintinai. Valstybinė teismo medicinos tarnyba laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų tiriamąsias medžiagas ištiria neatlygintinai, išskyrus jeigu laisvės atėmimo vietoje laikomas asmuo atsisako tikrintis ar medicininės apžiūros arba nesutinka su tikrinimo ar medicininės apžiūros rezultatais, todėl VTMT negaunama pajamų už atliekamus toksikologinius tyrimus.

26. 2021 metais VTMT tyrimų ir ekspertizių užsakovai pasiskirstė taip: policija - 70,3 proc.; VTMT ekspertai -22,7 proc.; kiti juridiniai asmenys - 5,3 proc.; fiziniai asmenys - 1 proc.; teismai - 0,7 proc. 2021 m. tyrimų užsakymų iš prokuratūrų nebuvo.

27. VTMT savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksu, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksu, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos teismo ekspertizės įstatymu ir kitais Lietuvos Respublikos įstatymais bei teisės aktais.

28. VTMT, siekdama užtikrinti valdymo, atliekamų tyrimų ir ekspertizių kokybę bei rezultatų patikimumą, yra akredituota įstaiga nuo 2012-12-18 pagal tarptautinį LST EN ISO/IEC 17025:2005 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“ standartą, 2020-07-10 perakredituota pagal atnaujintą šio standarto versiją. Įstaigos akreditavimo sritis apima: "Gyvų ir mirusiųjų asmenų ėminių laboratoriniams tyrimams ėmimą, serologinius ir DNR, toksikologinius, histologinius, medicinos kriminalistinius tyrimus.

29. VTMT darbuotojai privačius interesus deklaruoja Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ir Privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių, patvirtintų Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. KS-176 „Dėl privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“, VTMT direktoriaus 2021-02-25 įsakymu Nr. V-24 „Dėl privačių interesų deklaravimo“ patvirtintomis nuostatomis.

2020-2022 metais VTMT nebuvo priimta sprendimų dėl nusišalinimo ar nušalinimo nuo interesų konfliktą keliančių klausimų rengimo, svarstymo ar priėmimo bei kitų tarnybinių funkcijų atlikimo. Išankstinės rekomendacijos dėl interesų konfliktų valdymo neteiktos, nes nebuvo poreikio.

30. VTMT valdydama korupcijos rizikas 2020 atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymą savo veiklos srityse, vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos įstatymo 10 straipsniu ir nustatė, kad įstaigoje egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, kadangi įstaiga daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Taip pat nustatė, kad korupcijos atsiradimo riziką didina ir ta aplinkybė, jog įstaigos skyriai ir padaliniai yra kituose miestuose; ekonominės ir technologinės prielaidos, t.y. nepakankamas kompiuterinių programų diegimas ir darbo skaitmenizavimas; mažas darbo užmokestis, kas įtakoja žmoniškųjų išteklių trūkumą, darbuotojų kompetencijas. Įstaigos veikloje buvo išskirtos 3 sritys, kuriose egzistuoja didžiausia korupcijos pasireiškimo tikimybė: teismo medicinos gyvųjų asmenų tyrimai, nustatant sveikatos sutrikdymo mastą; mirusiųjų priėmimas, mirusiųjų išdavimas; viešųjų pirkimų vykdymas.

31. Mokamas paslaugas teikia VTMT ekspertiniai padaliniai, kuriuose atliekami ekspertiniai tyrimai, įsikūrę: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Jurbarko ir Marijampolėje. Visos Lietuvos teismo medicininiai laboratoriniai tyrimai atliekami Toksikologijos, Histologijos, Serologijos ir DNR bei Medicinos kriminalistikos laboratorijose Vilniuje.

32. Teikiant mokamas paslaugas, korupcijos rizika yra minimali, kadangi yra išsamiai reglamentuota teisės aktais, be to, kasmet mažėja ekspertizių civilinėse bylose skaičius, dominuoja baudžiamasis procesas - viskas apmokama iš biudžeto lėšų; nuo 2018 m. žymiai sumažėjo teismo medicinos tyrimų fizinių asmenų prašymu skaičius, pasikeitus kreipimosi į teisėsaugos institucijas privataus kaltinimo tvarkai, kuomet nukentėjusiajam pateikus prašymą, kiekvienu atveju pradedamas ikiteisminis tyrimas, ir tokie tyrimai atliekami VTMT lėšomis; sumažėjo fizinių ir juridinių asmenų prašymų suteikti mokamas teismo medicinos paslaugas skaičius, ką iš dalies sąlygojo apribotas kai kurių VTMT paslaugų teikimas šalyje paskelbto karantino laikotarpiu. Stebimas sumažėjęs fizinių asmenų poreikis kitoms mokamoms, pvz. mirusiųjų ap rengimo paslaugoms teikti. Tikėtina, kad tai galimai apsprendžia padidėjusi laidojimo paslaugas teikiančių bendrovių pasiūla užsakovams teikti pilną laidojimo paslaugų paketą, įskaitant mirusiojo ap rengimą.

33. VTMT, tikslu nustatyti rizikas įstaigos procesuose ir veiklose bei jas pašalinti arba sumažinti iki priimtino lygio, kasmet atliekamas rizikų vertinimas. 2021 metais, siekiant vadybos sistemos gerinimo įstaigoje, buvo pateikta 20 rekomendacijų, įskaitant darbuotojų pasiūlymus, 2022 metų vadybos sistemos gerinimui ir įstaigos veiklos rezultatyvumo didinimui. VTMT direktoriaus 2022 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. KV-3 patvirtintas rizikų registravimo ir valdymo planas 2022 m.

Vertinant rizikas atliekama užsakovų atsiliepimų vertinimo analizė pagal patvirtintą kokybės vadybos procedūrą PER-5 „Užsakovo atsiliepiamas ir skundų nagrinėjimas“.

Teikiamų paslaugų kokybę labai gerai 2020-2021 m. vertina atitinkamai 42,9 proc. ir 54,2 proc., gerai 52,4 proc. ir 37,5 proc., patenkinamai 4,7 proc. ir nepatenkinamai 8,3 proc.

Ekspertų bendravimo vertinimas 2020-2021 m. praktiškai nesikeitė, t. y. 2020 m. labai gerai ir gerai bendravimą vertina 58,6 ir 41,4 proc., 2021 m. labai gerai ir gerai - 60,4 ir 39,6 proc. apklaustųjų.

34. 2020-2022 metais VTMT veiklos srityse STT neatliko korupcijos rizikos analizės, nebuvo pradėta jokių ikiteisminių tyrimų dėl galimai darbuotojų padarytų nusikalstamų veikų. Taip pat nebuvo pradėta tyrimų dėl darbuotojų darbo pareigų pažeidimų, negauta skundų nei VTMT nei SAM dėl korupcinio pobūdžio veiksmų, negauta ir informacijos apie pažeidimus per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą.

35. Ir nors korupcijos rizikos VTMT yra žemos, tačiau žmoniškųjų išteklių trūkumas, mažas darbo užmokestis, už korupcijos prevenciją atsakingų specialistų kaita, nepakankamas teisinis reguliavimas korupcijos rizikoms valdyti, neužtikrina sistemingo, nuoseklaus korupcijos rizikų valdymo įstaigoje, o sudaro prielaidas vykdyti formalią bei fragmentišką korupcijos prevenciją. Todėl

būtina tobulinti teisinį reglamentavimą, užtikrinti nuoseklų antikorupcinio elgesio standartų diegimą bei laikymosi kontrolę. Būtina, kuriant skaidrumo politiką įstaigoje, įtraukti struktūrinių padalinių vadovus, didinti darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą.

III SKYRIUS PLANO TIKSLAS, UŽDAVINIAI

36. Programos strateginis tikslas – tobulinti teisinį reglamentavimą, užtikrinti nuoseklų antikorupcinio elgesio standartų diegimą bei laikymosi kontrolę, didinti darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą, tokiu būdu pasiekti, kad:

36.1. darbuotojų, nusiteikusių duoti kyšių sprendžiant problemas, dalis, procentais - 2025 m. pasiektų 90 proc.;

36.2. darbuotojų, kurie praneštų apie korupcijos atvejį VTMT, dalis, procentais - 2025 m. pasiektų 80 proc.;

36.3. atsakingųjų institucijų rekomendacijos ir rekomendacijos, pateiktos korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu, 2025 m. būtų įgyvendintos 100 proc.

37. Programos uždaviniai, nustatyti atsižvelgiant į korupcijos prevencijos ir antikorupcinio švietimo veiklos kryptis:

37.1. tobulinti antikorupcinę aplinką ir valdyti interesų konfliktus;

37.2. ugdyti darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą;

37.3. gerinti administracinių ir viešųjų paslaugų kokybę, didinti sprendimų ir procedūrų skaidrumą;

37.4. įgyvendinti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu pateiktas rekomendacijas.

38. Priemonės, pašalinančios korupcijos prielaidas VTMT ir jų vykdymo terminai, atsakingieji vykdytojai, vertinimo kriterijai bei siektini rezultatai pateikti Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane (pridedama).

IV SKYRIUS PLANO ĮGYVENDINIMAS IR FINANSAVIMAS

39. Planą pagal kompetenciją įgyvendina VTMT.

40. Plano įgyvendinimą organizuoja ir kontroliuoja VTMT direktorius ir darbuotojas (-ai), atsakingas (-i) už korupcijos prevenciją ir kontrolę.

41. Už konkrečių Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytų priemonių vykdymą pagal kompetenciją atsako VTMT direktorius, darbuotojas (-ai), atsakingas (-i) už korupcijos prevenciją ir kontrolę, bei priemonių atsakingieji vykdytojai.

42. Informaciją apie Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytų priemonių vykdymo eigą ar įgyvendinimą, priežastis, dėl kurių priemonė nebuvo ar negali būti įgyvendinta laiku, priemonių atsakingieji vykdytojai, ne rečiau nei kas pusmetį, o priemonės vykdymo terminui pasibaigus, ne vėliau nei per 5 darbo dienas raštu pateikia VTMT darbuotojui (-ams), atsakingam (-iems) už korupcijos prevenciją ir kontrolę.

43. Kalendoriniams metams pasibaigus, priemonių atsakingieji vykdytojai, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas raštu informuoja VTMT darbuotoją (-jus), atsakingą (-us) už korupcijos prevenciją ir kontrolę, apie Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytų priemonių vykdymo eigą ir veiksmingumą.

44. Siekiant nuosekliai vertinti pasiektą pažangą, nustatyti kliūtis ir problemas, kylančias įgyvendinant Planą:

44.1. darbuotojas (-ai), atsakingas (-i) už korupcijos prevenciją ir kontrolę, privalo reguliariai vykdyti priemonių, įtrauktų į Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių planą, įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą;

44.2. atsižvelgdami į kintančias aplinkybes ir veiksnius, turinčius ar galinčius turėti įtakos Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytų priemonių vykdymui, priemonių atsakingieji vykdytojai turi teisę teikti VTMT direktoriui ar darbuotojui (-jams), atsakingam (-iems) už korupcijos prevenciją ir kontrolę, motyvuotus pasiūlymus dėl vykdomų priemonių, numatytų Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane, koregavimo ar pakeitimo efektyvesnėmis ar racionalesnėmis priemonėmis, detalizuodami jų tikslus, vykdymo procesą ir vertinimo kriterijus;

44.3. pasibaigus kalendoriniams metams, Plano įgyvendinimą koordinuojantis (-ys) ir kontroliuojantis (-ys) VTMT darbuotojai, atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę, vertina VTMT atsakingųjų vykdytojų pateiktą informaciją apie Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytų priemonių vykdymo eigą bei veiksmingumą ir prireikus nedelsiant imasi šalinti nustatytas kliūti ir problemas, dėl kurių gali būti nepasiekti Plano tikslai ir uždaviniai, laiku neįvykdytos Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytos priemonės.

45. Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plano ir, jei reikia, Plano pakeitimo projektus, atsižvelgdami į VTMT priemonių atsakingųjų vykdytojų pateiktą informaciją apie Programos įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytų priemonių vykdymo eigą ir veiksmingumą, nevyriausybinų organizacijų ir kitų juridinių bei fizinių asmenų pasiūlymus dėl Plano nuostatų, tikslų ir uždavinių įgyvendinimo, taip pat atsakingųjų institucijų rekomendacijas bei rekomendacijas, pateiktas korupcijos rizikos analizės ir korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu, rengia Plano įgyvendinimą koordinuojantis (-ys) ir kontroliuojantis (-ys) VTMT darbuotojas (-ai), atsakingas (-i) už korupcijos prevenciją ir kontrolę, VTMT direktoriaus raštišku sutikimu (rezoliucija).

46. Plano vykdytojų pasiekta pažanga vertinama pagal Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane nurodytus siektinus rezultatus ir jų rodiklius.

47. Visa informacija, susijusi su Plano įgyvendinimu (metiniu ir galutiniu vertinimu), skelbiama VTMT interneto svetainėje.

48. Programa vykdoma VTMT biudžeto lėšomis.

V SKYRIUS PLANO ATNAUJINIMAS

49. VTMT darbuotojai, taip pat nevyriausybinių organizacijų ir kiti juridiniai bei fiziniai asmenys pasiūlymus dėl Plano nuostatų, tikslų ir uždavinių įgyvendinimo, Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių plane numatytų priemonių atnaujinimo gali teikti VTMT visu Plano įgyvendinimo laikotarpiu, net jei jie nedalyvauja vykdant Plano įgyvendinimo 2023–2025 m. priemonių planą.

50. VTMT darbuotojas (-ai), atsakingas (-i) už korupcijos prevenciją ir kontrolę, atsižvelgdamas (-i) į gautus pasiūlymus dėl Plano įgyvendinimo prioritetų, naujų Plano uždavinių nustatymą ar esamų uždavinių aktualumą, taip pat į Plano įgyvendinimo veiksmingumo stebėsenos duomenis ir pasibaigus Plano priemonių įgyvendinimo terminui, parengia naujo laikotarpio Plano įgyvendinimo priemonių plano projektą, o prireikus – ir Plano pakeitimo projektą. Parengtas projektas teikiamas VTMT direktoriui tvirtinti.
